

Voor de doorzetters

Cannabis als hoofdpijnmedicatie: stapje voor stapje vooruit?

Eric Smeets

Sinds 2003 is medicinale cannabis op recept in Nederland verkrijgbaar. We zijn nu zo'n 13 jaar verder en de vraag dringt zich op: waar staan we nu? Er is inmiddels veel meer bekend over de werking en de bereiding ervan, de middelen zijn voorradig (nog steeds op recept) en ze worden soms vergoed door de verzekeraar. Toch staan ook nog fundamentele vragen open, bijvoorbeeld over dosering. Maar voor wie wil, ook met hoofdpijn, is het het proberen waard.

Drs. Lisette Wijnkoop is expert op het gebied van bereiding van medicinale cannabis

In 2003 berichtte *Hoofdzaken* over het beschikbaar komen van op cannabis gebaseerde middelen. Twee jaar daarvoor is het Bureau Medicinale Cannabis (BMC) opgericht, onder supervisie van het toenmalige ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De gecontroleerde teelt van medicinale cannabis werd gestart en onderzoeken gingen lopen naar de effectiviteit ervan en het gebruik. Anno 2016 is er veel meer bekend over medicinale cannabis en is het gebruik ervan toegankelijker geworden. Veel van de genoemde onderzoeken hebben in het buitenland plaatsgevonden. Mede hierdoor is de informatievoorziening over medicinale cannabis aan Nederlandse artsen nog niet volwassen. Patiënten die via hun arts aan een recept willen komen, kunnen daar last van hebben.

Medicinale cannabis

Cannabis is de Latijnse benaming voor de hennepplant. De bloemtoppen van de plant bevatten medisch werkzame bestanddelen waarvan THC en CBD de belangrijkste zijn. Bloemtoppen met, liefst een hoge concentratie, THC worden gebruikt als wiet (ook wel hasj of marihuana genoemd). Wietgebruikers willen vaak een hoog gehalte THC. Voor de medicinale gebruiker is primair de verhouding en de sterkte van de stoffen THC en CBD van belang en die kunnen nogal verschillen van plant tot plant en van

*Er zijn momenteel vijf
medicinale cannabisproducten
toegelaten in Nederland*

oogst tot oogst. Gereguleerde cannabisteelt zorgt ervoor dat genoemde verhouding en sterkte dezelfde zijn, zodat het product een constante kwaliteit en concentratie heeft. Daarnaast zorgt regulering voor de zuiverheid van het product (dus geen vreemde [hulp]stoffen, schimmelvrij, enzovoorts).

Medisch effect

Medicinale cannabis kan een pijnstillende werking hebben en is werkzaam tegen misselijkheid en braken. Zoals bij bijna alle middelen werkt het niet per definitie bij iedereen. Het middel is beschikbaar als bloemtop (al dan niet vermalen) of als olie. Toediening kan via roken (vergelijk met een joint), via verdampen, als thee-extract of door rechtstreekse inname via de mond (olie). Omdat bij roken schadelijke nevenstoffen als gevolg van de verbranding mee ingeademd worden, wordt dit gebruik afgeraden. Een thee-extract is meestal niet effectief bij de bestrijding van hoofdpijn, omdat er bij het thee zetten relatief weinig werkzame stoffen in het water worden opgenomen.

Momenteel zijn er vijf medicinale cannabisproducten toegelaten in Nederland, ieder met hun eigen concentratie en gehalte THC en CBD. We hebben dus de middelen, letterlijk. De grote onbekende factor in de therapie is echter hoe de patiënt erop reageert. Sommigen zijn gevoelig voor de werkzame stoffen, anderen weer minder of helemaal

niet. Het is aan te raden om te beginnen met een middel dat een combinatie van THC en CBD bevat. Als dat onvoldoende werkt, komt een variant met een hoger gehalte THC in beeld. Het kan zelfs voorkomen dat er zo veel moet worden ingenomen om pijnstilling te bewerkstelligen dat de patiënt ook een effect van *high* worden (duizeligheid) ervaart. In dat geval is de bijwerking van het product te fors en dus niet geschikt voor die patiënt.

Lacunes in kennis

Er zijn dus meerdere varianten medicinale cannabis, meerdere toedieningsvormen en, uiteraard, een breed scala aan doseringen. Nederland loopt niet voorop als het gaat om onderzoek naar medicinale cannabis, maar wel bij de gestandaardiseerde productie ervan. We exporteren zelfs de kennis daarover en ook de producten zelf. Maar na meer dan 10 jaar beschikbaarheid en onderzoek is het nog steeds niet duidelijk hoe je als patiënt een therapiekeuze moet maken. Daar zijn twee hoofdredenen voor. Ten eerste zijn de werkzame stoffen chemisch lastig. Daardoor is de productie van medicinale cannabis moeilijk waarbij ook speciale apparatuur komt kijken. Dat maakt dat er niet veel producenten op de markt zijn en dat bevordert de voorlichting niet.

Ten tweede vallen cannabisproducten voor medisch gebruik in Nederland nog steeds onder de Opiumwet. Daardoor is er in Nederland maar mondjesmaat weten-

Cannabismedicijn

schappelijk onderzoek gedaan naar (de effecten van) medicinale cannabis. In de buitenland (onder andere de VS) wordt echter wel steeds minder krampachtig omgegaan met cannabis in het algemeen en cannabis voor medisch gebruik specifiek.

Kronkels

Het al eerdergenoemde BMC heeft een lijst opgesteld van aandoeningen waarvoor het bewezen acht dat medicinale cannabis werkzaam is (zie *1). Op die lijst staat ook 'chronische pijnen' (vaak van neurale aard) en met name aangezichtspijn wordt genoemd. Migraine wordt genoemd als mogelijke toepassingsgebied, maar de werkzaamheid van medicinale cannabis hiervoor wordt (nog) als onvoldoende beoordeeld. Dat is een saillant verschil, want de verzekeraars die medicinale cannabis vergoeden, doen dat alleen bij indicatie van aandoeningen waarvoor het effect bewezen wordt geacht. Voor aangezichtspijn wel en voor migraine dus niet. Dat klinkt enigszins krom.

Een tweede kronkel is die van de verwijzer. Medicinale cannabis is alleen op recept verkrijgbaar. Je huisarts kan daarvoor zorgen. De verzekeraars eisen echter een verwijzing van de neuroloog wil je voor vergoeding in aanmerking komen. Een derde bijzonderheid is dat medicinale cannabis wel verkrijgbaar is in de apotheek, op recept dus, maar niet geregistreerd is bij of gescreend door het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen.

Routeplanner voor de patiënt

Wat moet je nu als patiënt? Het antwoord is: proberen en volhouden. Het is verstandig de tijd te nemen om te ontdekken wat de juiste dosering is. Je neemt wat in (een druppel olie, of een inhalatie) en wacht 10-15 minuten of je effect merkt. Zo niet, neem je nogmaals wat in. Begin je je duizelig te voelen, dan ben je over de grens en weet je voor volgende keren wat je maximale inname is.

Het is aan te raden te beginnen met Bediol-olie. Deze is verkrijgbaar bij de Transvaal Apotheek (zie *2) in Den Haag (ja, ze sturen het ook naar je toe). Deze apotheek is de enige apotheek in Nederland die cannabisolie maakt en veel ervaring heeft opgebouwd met het complexe vervaardigingsproces ervan. Prijsindicatie: 10 ml Bediol-olie kost circa € 42. Het zal duidelijk zijn dat we je hier niet kunnen vertellen hoelang je daarmee doet ...

Samenvattend

Hoofdpijnbestrijding met medicinale cannabis is beschikbaar en toegankelijk en het product is het stadium van 'hennepplant in een potje' al lang voorbij. In Nederland is de stof gelegaliseerd en wordt de kwaliteit bewaakt. Dit levert producten op van hoge kwaliteit. Als patiënt zul je wel zelf aan de slag moeten met de bepaling van de voor jou gunstigste doseringen en toedieningsvormen, dus enige volharding is daar wel gewenst. Maar je weet het: niet geschoten is altijd mis.

Bovenstaand artikel is gebaseerd op literatuur, een presentatie van en een interview met apotheker en medicinale cannabispecialist drs. Lisette Wijnkoop. Hoofdzaken bedankt mevrouw Wijnkoop hartelijk voor haar medewerking.

- *1: Een zeer informatieve folder is te vinden op <https://www.cannabisbureau.nl/medicinale-cannabis/patiënteninformatie> (let op de <https> aan het begin)
Patiëntengroep medicinale cannabis: <http://pgmccg.nl/> (zonder [www](http://) dus)
- *2: <https://www.transvaalapotheek.nl/> (let op de <https> aan het begin)

Eric Smeets is redacteur van Hoofdzaken

